

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Na delo

Ker je v zatonu ta krivična doba, v kateri je delovni človek najbolj prizadet in je na vidiku nova boljša doba, moramo prav vsi iti na delo, da to, kar smo zamudili, z vztrajnim delom dohitimo. Le ako bomo vsi delali, bo ta nova doba res zgrajena na trdnih temeljih. Potem se nam ni treba bati, da bo za nas delovno ljudstvo slabše kakor nam je danes.

Vsak delavec se bo vprašal, kako naj se pa utrjujem pri tem delu. Prvo, kar mora vsak delavec storiti je, da pristopi k delavski skupnosti in to je, da se organizira. Drugo pa je, da aktivno deluje v tej skupnosti, da ne plačuje samo članarino, ampak vedno, kadar ga ta delavska skupnost kliče, da se odzove temu klicu. Tak klic je posebno delavski sestanek. Sestanki bi mogli biti vsakemu delavcu sveti, ker na sestankih šele delavec dobi pojmo, kaj je delavsko vprašanje in pokret in tudi spozna krivice, katere zadaja današnja družba. Vsak delavec bi moral vedno in povsod pokazati, da je res delavec, ne pa kakor se danes dogaja, da se še veliko delavstva sramuje tega naziva. Že na tem mestu lahko povemo, da to ni v korist nas delavcev, še manj pa, da bo ta nova doba prinesla to, kar si želimo.

Vsak se mora po svojih močeh izobraževati, ne po sedanji meščanski metodi, ker taka izobrazba ni delavska in od take izobrazbe nimamo kaj pričakovati. Nas delavce mora zanimati ono, kar vemo, da je resnično in življenjske vrednosti. Kaj nas pa meščanska izobrazba uči, ali ne samo delaj in ustvarjaj dobrine, bodi ponižen in z voljo prenašaj vse krivice? V nas delavcih se mora pojaviti ponos, da smo tudi ljudje in to enakopravni. Dogaja se pa, da nas pritiskajo čisto k tlom, pa jim mi tega ne zamerimo, ampak jim na njih lep pogled takoj odpustimo. Ker imamo te slabe strani, nas zato vsakega po mili volji pehajo sem in tja. Iz tega tudi ni pričakovati v tej novi dobi, da nam bo boljše, kakor nam je sedaj. Spoznajmo že enkrat, kar danes delamo, ni delavsko, še manj pa, da bomo kdaj dosegli ono, kar vsak v svojem srcu želi in to, da bo naše življenje dostojno človeka. Odstranimo od sebe vse druge neumnosti in se prav vsi posvetimo delavskemu vprašanju in pokretu, saj trud in delo nam bo stotero poplačano.

Veliko je še dela posebno med onim delavstvom, ki še vedno stoji izven organizacij. Pojdimo med nje in jim dopovejmo, da ta pot, katero sedaj hodijo, ni pot za dosego naših pravic, še manj pa, da bomo v tej novi dobi kaj dosegli. Povejmo jim, da se le v skupnosti lahko nadajamo, da bo ta nova doba dala ono, za kar se nekateri borijo vseskozi in to je, da zavlada pravica in da bomo mi delavci tudi odločujoči faktor. Ne kakor se danes dogaja, da ustvarjamo za druge, mi sami pa moramo stiskati pasove.

Pa ne mi sami. Tudi naše žene, naši otroci. Vsi hodimo okoli kot berači, kot nekake barabe, dočim se drugi sončijo v brezdelnem in pokvarjenem življenju.

Veliko je delo, ki nas še čaka, zato vsi korajžno poprimimo. Spametujmo se vsaj pred dvanaajsto uro in tako bomo v novi dobi res kaj pomenili. Le v delu in žrtvah je naša rešitev in boljša bodočnost. Ne strašimo se dela in žrtve, saj kar bomo delali in žrtvovali, bomo le sebi koristili. —nič.

Draginja raste v nedogled

Razvoj draginje iz minimalno-fiziološkega indeksa za razdobje 1931—1940

Kljub najrazličnejšim ukrepom od strani odgovornih čimteljev v pogledu pobijanja draginje je vse vsak dan dražje in vsi tozadevni ukrepi ne dosežejo potrebnega učinka. Celo obratno, čim se za eno vrsto blaga cena določi oz. maksimira, blaga ni enostavno več na trg. To smo doživeli pri pšenici, koruzi, drveh itd. To je vse skupaj samo navadna špekulacija. Z vso opravičenostjo se konsumenti vprašujejo, kako je mogoče, da rastejo cene življenjskih potrebščin preko uradov za kontrolo cen in vseh mogočih uredb in predpisov. Ako bi porastle cene za nekaj odstotkov, bi bilo to še nekako razumljivo. Toda, da rastejo preko 50, 100 in še več odstotkov, zato vendar ni nobene stvarne in utemeljene potrebe, posebno velja to za poljske pridelke. In ravno ti dosega cene, ki daleč presegajo kupno moč širokih plasti naroda in tudi niso v nobenem razmerju z njihovo vrednostjo. Daleč smo od tega, da bi ne želeli tudi kmetu boljših razmer in cen za njegove pridelke. Toda cene, katere se danes pojavljajo na trgu za kmečke pridelke so take, da jih konsument enostavno ne zmore.

Velika napaka je bila torej ravno v tem, ker se niso za vse važnejše predmete, kateri prihajajo na trg, tudi za kmeta, takoj, čim se je začel draginjski val, že lani v septembru predpisale cene. Sedaj je to povsem nemogoče, ako pa se že predpisujejo, mora oblast priznati dejanski stan in predpisati ceno, ki je že dosegla maksimum draginje. Tako vidimo, da se je to zgodilo pri moki, mesu, drveh itd.

Ako torej hoče oblast posegati v slično vprašanje, mora biti dovolj pravočasno in energično, ali pa vse skupaj pustiti na miru. Polovičarstvo mora roditi samo zmedo in zlo, kar koristi samo špekulantom. Kako zelo se je vse podražilo, posebno hrana, je razvidno iz indeksa cen Narodne banke v Belgradu.

Kakor lani v novembru, ko se je indeks cen v trgovini na debelo dvignil za 8,5%, tako smo letos v avgustu doživeli še večji dvig, in sicer se je dvignil v enem mesecu od julija na avgust za 12%.

Razvoj indeksnih števil, ki kažejo razvoj cen po računih Narodne banke, je bil od avgusta lani naslednji:

Avgust 1939 76,8; september 1939 76,6; oktober 1939 80,1; november

1939 86,8; december 1939 90,9; v letu 1940.: januar 93,3; februar 94,4; marec 98,5, april 102,4, maj 105,8, junij 108,5, avgust 121,2.

Najbolj so porastle cene rastlinskim proizvodom. Primerjava z lani za avgust da te podatke:

	Indeks cen			
	Rastlinski proizvodi	Živilski proizvodi	Mineralni proizvodi	Industrijski proizvodi
avgust 1939	75,7	68,0	93,9	78,3
avgust 1940	105,8	93,1	125,3	114,8
razlika =	+ 87,9	+ 25,1	+ 31,4	+ 36,5
v % =	+ 116,0	+ 37,0	+ 33,0	+ 47,0

(Tabela po »Jutru«, 15. sept. 1940.)

Ti podatki torej nazorno kažejo, da so se najbolj dvignile cene rastlinskim proizvodom in to kar za 166% napram avgustu 1939, ko so se v istem času cene živilskim mineralnim in industrijskim proizvodom dvignile le za ca. 40%.

Še bolj pregledno sliko, kako zelo se je podražilo življenje našemu delavcu, kaže razvoj minimalnega fiziološkega indeksa delavca samca (osnova je vzeta po sistemu drž. statističnega urada Edvarda Schreiberja v Zagrebu). Ta se je razvijal v teku zadnjih 10 let takole:

Leto	Mesec	Skupni izdatek v znesku din	Indeksna številka
1914	julij	561.—	100,0
1931	september	832.—	148,5
1932	"	771,20	137,4
1933	"	798,10	142,2
1934	"	757.—	131,3
1935	"	705.—	125,6
1936	"	756.—	131,0
1937	"	788.—	140,4
1938	"	771.—	137,3
1939	"	778.—	140,4
1940	"	1025.—	182,3

Leto 1931. smo tedaj v pogledu draginje že močno prekoračili. V septembru 1935 smo imeli najnižje cene po svetovni vojni, nakar se je začel sicer rahel dvig cen, ki se je posebno močno stopnjeval lani v septembru in novembru, potem pa zopet letos v avgustu. Tako se je delavcu samcu na podlagi navedenega indeksa v septembru 1939 podražilo življenje napram septembru 1935 za 318 din oziroma 45,1%.

Od lani v septembru, ko smo doživeli največji draginjski val, pa se je indeks dvignil od 778 din v septembru 1939 na 1025 din v septembru 1940, tedaj za 295 din (41,9 točk) oziroma 31%.

Družinski indeks (mož, žena, dva otroka), kateremu je osnova indeks delavca sama s to razliko, da se

priračuna za ženo 80% moževih izdatkov za hrano in obleko, za vsakega otroka pa po 40% moževih izdatkov za hrano in obleko, se je razvijal za isto razdobje takole:

Leto	Mesec	Skupni izdatek v znesku din	Indeksna številka
1914	julij	1356.—	100,0
1931	september	1909.—	142,8
1932	"	1746.—	130,7
1933	"	1821.—	136,5
1934	"	1074.—	125,3
1935	"	1006.—	120,0
1936	"	1734.—	129,7
1937	"	1846.—	138,2
1938	"	1818.—	136,0
1939	"	1862.—	139,3
1940	"	2454.—	185,6

Napram septembru 1935 je v septembru 1940 družinski indeks porastel za 848 din ali 48,9%, od lani v septembru na letos pa za 592 din ali 34,1%.

V skupnem indeksu pa posamezne številke oziroma podražitev ne pridejo do pravega izraza. Zato hočem pokazati, za koliko se je podražila po indeksu za delavca samca samo hrana in obleka. Za družino bodo rezultati prilično isti v nekoliko višjem odstotku.

V septembru leta 1930 je znašal izdatek za hrano po minimalno fiziološkem indeksu delavca samca 354 din (119,5) in se je letos v septembru dvignil na 477 din (160,0), to je za 123 din (40,5) oziroma 34,74%.

Pri obleki je razvoj naslednji: v septembru 1939 je znašal indeks 165 din (155,0) in se je dvignil v septembru na 477 din (160,0), to je za 123 din (40,5) oziroma 34,74%.

Pri obleki je naslednji: v septembru 1939 je znašal izdatek 165 din (155,0) in se je dvignil v septembru 1940 na 244 din (229,8), to je za 79 din (74,8) ali 47,80%.

Skupno se je torej hrana in obleka po indeksu podražila od septembra 1939 do septembra 1940 za 202 din ali 38,9%.

Poviški delavskih mezd, ki znašajo od 10 do največ 25%, še daleč niso pokrili večjih izdatkov za hrano in obleko, ki jih ima delavec spričo sedanje draginje. Sicer pa delavski dohodki že do sedaj v veliki večini niso bili taki, posebno za delavsko družino, da bi dosegli izdatke, preračunane po minimalnem eksistenčnem indeksu. Razumljivo je, da bo zaradi tega revščina in beda v delavskih vrstah zato še toliko večja. Da vse to ne more roditi dobrih sadov, je več kot jasno.

J. R.

Strokovne zadeve

Mezdno gibanje pri „Titanu“ v Kamniku

Zaradi vedno večje draginje so strokovne organizacije predložile podjetju »Titan« 24. avgusta t. l. ponoven predlog za zvišanje plač.

V soboto 7. septembra se je pri podjetju »Titan« v Kamniku vršila mezdna razprava. Podjetje je izjavilo, da je pripravljeno zvišati delavske mezde, vendar ne po predlogu strokovnih organizacij, ker je to za podjetje iz povsem denarnih razlogov nemogoče. Povišalo bi mezde z urnimi zaslužki pod 5 din za 30 par, nad 5 din pa pa za 25 par. Po daljših pogajanjih so končno delavci pristali na to, da naj znaša povišek pri urnih zasluhkih do

5 din 40 par, nad 5 din na uro pa 30 par.

Ker zastopnik podjetja tudi za tako malenkostno koncesijo delavstvu ni bil pooblaščen, se je razprava prelozila, da dobi iz centrale potrebna navodila. V sredo 11. septembra so nato zastopniki krajevnih skupin podpisali zapisnik, kjer je podjetje pristalo na predlog delavstva. Poleg sicer skromnega poviška je bilo dogovorjeno, da stopijo s 1. januarjem 1941 v veljavo tudi plačani dopusti po določilih kakor so bili dogovorjeni tudi za osješko livarno.

Seja Strokovne zveze kovinarjev JSZ na Jesenicah

Po daljšem presledku se je v nedeljo 15. t. m. vršila v središču naše železne industrije seja ožjega odbora Strokovne zveze kovinarjev JSZ. Sejo je vodil predsednik zveze tov. Pukšič. Za centralo je bil navzoč tov. tajnik Rozman, poleg zastopnikov krajevnih skupin z Jesenic, Javornika in Kamnika.

Poročila odbora kakor tudi zastopnikov krajevnih skupin kovinarjev so bila zelo zanimiva. Pokazali so, da je delo zveze vedno bolj živahno in se vse delo skupin usmerja po njenih navodilih.

Jeseniški tovariši so poročali o položaju in delu njihove skupine, tako glede obratnih zaupnikov, zadnjega meznega gibanja, o obisku ministra za socialno politiko po zastopnikih strokovnih organizacij, kakor tudi o načrtu kako čim bolj razširiti organizacijo. Zastopnik javorške skupine je dopolnil poročilo in izjavil, da se vrši delo obeh skupin roko v roki. Zastopnik kamniške skupine je poročal

o zadnjem meznem gibanju in stanju skupine. Za guštanjko skupino je bilo poslano pismeno poročilo.

Glede na mezdna gibanja je odbor ugotovil, da se v vseh podjetjih akordne postavke znižujejo, kljub stalnemu zatrtjevanju od strani predstavnikov podjetij, da to ni res. Dokončni efekti zvišanj plač so namreč vedno manjši kakor znaša zvišanje ravno zaradi tega, ker se na drugi strani delavcem prikrajšujejo oz. znižujejo akordne postavke.

Zveza bo temu vprašanju posvetila potrebno pažnjo in skušala ugotoviti tozadevne razlike.

Tov. Rozman je kot zastopnik centrale poročal o delu JSZ in sklepih seje strokovnega sveta, katera je bila 1. septembra t. l. v Ljubljani.

Seja je vsa vprašanja, ki se tičejo zveze in delavstva težke železne industrije dodobra preučila. Sprejetih je bilo več važnih sklepov glede na nadaljnje delovanje zveze, kakor tudi krajevnih skupin kovinarjev.

Vprašanje rudarskih upokoencev

Vprašanje naših rudarskih upokoencev, tako staro, kakor tudi novopokoencev, se vleče z dneva v dan brez kakšne temeljite odpomoči. Mnogo se je že razpravljalo na neštetihi sejah, konferencah, v delavskem in tudi meščanskem časopisju, poslanih je bilo tudi več osebnih intervencij na merodajnih mestih. Vendar nobenega razumevanja in nobene rešitve. Toda rešitev tega vprašanja je nujna, je v nebo vpijoči socialni škandal in greh brez primere. Ne gre več zavlačevati in odlagati tega vprašanja, kajti odpomoč je nujno potrebna. Kako si moremo misliti življenje naših upokoencev z mesečno pokojnino 80 do 200 ali 300 dinarjev v tako v nedogled narastli in še naraščajoči draginji? Mar je naš rudar zaslužil za ves svoj trud in trpljenje globoko pod zemljo na stara leta tako življenje? Ali ni socialen škandal, da bo moral ta zmučeni trpin še pri vsem tem na stara leta od hiše do hiše prosjačiti. (Opomba: Ze prosjači.)

In kje je odpomoč? Rudarsko delavstvo v dravski banovini že itak na prispevkih v pokojninsko zavarovanje vplačuje 14%, kar je po zakonu in po pravilniku najvišje dopustno! Isto tudi podjetja! Zaradi tega je jasno, da tega vprašanja nikakor ne more sanirati GBS v Ljubljani, kakor se to zatrjuje iz Belgrada. Razmere, v ka-

terih živi naš upokojeni rudar, so pa tako strašne, da je treba, da imajo sedaj že tik ob 12 uri zato razumevanje tudi merodajni faktorji v Belgradu, da si dajo dopovedati, da je treba enkrat rešiti vprašanje rudarskih upokoencev v Sloveniji. Naj da za sanacijo GBS v Ljubljani tudi država svoj prispevek iz svojega letnega proračuna. Glavna Bratovska skladnica je ponovno odposlala tozadevno vlogo z utemeljitvijo, da je nujno potrebno, da se skliče tozadevna anketa vseh bratovskih skladnic v državi, na kateri naj bi se končno rešilo to vprašanje.

Rudarsko delavstvo ve tudi, da se zbira ogromno denarja, ki ga ono vplačuje, kakor tudi industrija, ki pa ne služi svojemu namenu, za kar je bil ustanovljen bednostni sklad. Že sama beseda jasno pove, da naj služi res tistemu, ki zanj največ prispeva. Upravičena zahteva prizadetih je, da naj služi v tem primeru bednostni sklad tudi rudarskim upokoencem. Pri sestavljanju bodočega letnega banovinskega proračuna bo pač treba, da bodo tudi tisti župani prizadetih občin iznesli tozadevne predloge v korist svojih upokoencev! Delavske organizacije so svojo dolžnost že 100% izvršile, če bodo napravili svojo dolžnost tudi merodajni činitelji, bo zadeva za rudarske upokoence vsaj deloma ugodno rešena.

Vsak delavec se mora organizirati

J. Grošelj

Ako gledam koristi, ki jih ima organiziran delavec od svoje organizacije, dalje ako upoštevam škodo, ki jo ima vse delavstvo, tudi organizirano, od tega, ker je še vedno večina delavstva neorganizirana, se moram začudeno vprašati, zakaj pusti organiziran delavec in delavka toliko tovarišev in tovarišice neorganiziranih. Tisti, ki se udeležuje občnih zborov JSZ ali ob kateri drugi priliki gleda borbenost in navdušenje našega članstva, si nehoti misli, da bi se moralo s to borbeno armado osvojiti več neorganiziranih delavskih postojank.

Priznati je treba, da je včasih zelo težko zavzeti tako postojanko, to je

organizirati na novo podjetje, kjer ni organizacije. Vendar pa uspeh, ki ga dosežejo novo organizirani delavci, da zadoščenje in plačilo za trud ter žrtve, ki je bila za to potrebna. Ni pa za zavednega delavca po nobenem delu večje zadovoljnosti in bolj sladke zavesti, kot uspešno končana mezdna akcija v novo organiziranem podjetju.

Mislím, da ni nobenega delavca, tudi med neorganiziranimi ne, ki bi v srcu ne bil prepričan, da je organizacija delavcu potrebna. Gotovo ni nobenega, ki bi si želel, da ni nobene organizacije. Čeprav sam ni organiziran, se le zaveda, da je bolje, da so organizirani vsaj drugi. Mnogo neorgani-

ziranih delavcev ni zato izven organizacije, ker smatra organizacijo za nepotrebno, marveč zato, ker si misli, da bodo opravili že tisti, ki so organizirani, in da je vseeno ali so organizirani ali ne. Ne iz načelnega stališča, iz osebne komodnosti, delavske nezavednosti, površnosti in zato, ker ni še pravo borbeno delavsko spoznanje prišlo do njega, stoji izven organizacije.

Upravičeno se organizirani delavec zgraža nad neorganiziranim ter ga po pravici smatra za lenega trota, ki uživa sadove dela organiziranega tovariša. Razumljivo je, da se mu včasih zbudi v srcu odpor proti temu, da bi silil neorganizirane v organizacijo. Misli si, spoznanje imajo, vidijo naše uspehe. Če nočejo sebi dobro, pa naj bo tako, se bodo še radi organizirali, če bodo hoteli sebi dobro. Dasi je ta misel deloma razumljiva, ni pa delavska. Pravi delavec se ne sme obdati s plotom ter za tem mirno živeti, ne oziraje se na to, kaj delajo in kako žive v sosednem podjetju.

Vsak organiziran tovariš in tovarišica veda, da neorganizirani delavci zelo škodujejo vsemu delavstvu, tudi organiziranemu. Saj je vsakemu jasno, če bi bili pri nas organizirani vsi delavci ali pa vsaj pretežna večina, bi bil položaj delavstva čisto drugačen kot je. Višje bi bile plače, boljša socialna zakonodaja, ki bi se tudi izvajala, zastopniki delavstva bi marsikje imeli če že ne odločujočo, pa vsaj zelo vplivno besedo, ko gre za stvar, ki se tiče delavstva. Vsak obratni zaupnik je najbrž o tem prepričan, ker je imel pri razpravah za zvišanje plač priliko slišati, kako se je podjetnik upiral povišati plače z izgovorom, da so plače v sosednem ali tem in onem podjetju še nižje kot so pri njem. Zaupniki in tudi zastopnik centrale mu niso mogli ugovarjati, ker so vedeli, da tam delavci niso organizirani in zato so še slabše plačani.

Vsega tega bi ne bilo, če bi bili vsi delavci organizirani, kajti v tem primeru bi bila za vsako posamezno panogo sklenjena enotna kolektivna pogodba, določena bi bila enotna plača. Ta pogodba bi se sklepala za vso bano vino ter bi odpadla mučna in za delavstvo težka pogajanja po posameznih podjetjih. S kolektivnimi pogodbami bi bila določena dosti višja plača od sedanje in ta plača bi bila zakonita. Morda bo kdo mislil, da temu ni tako, ker neka podjetja ne prenesejo dosti večjih plač. Tem je treba pokazati, kako so si v takih prilikah znali pomagati drugi. Vzemimo tiste kmetje, ki pridelujejo pšenico za prodajo. Ker zaradi nizke cene pšenice na svetovnem trgu niso mogli dobiti za pšenico primerne cene, so dosegli, da je vlada določila ceno pšenici, ki je bila več kot še enkrat višja kakor na svetovnem trgu, in tako je moral vsak, še tako reven državlján plačevati pšenično moko po predpisani ceni. Da so pa kmetje, ki izvažajo pšenico iz države, dosegli še enkratno višjo ceno, kot je bila cena ameriške pšenice, je država enostavno vsako leto toliko milijonov iz svojega doplačala.

Ali ne bi lahko tudi delavstvo, če bi bilo organizirano, doseglo, da bi država podprla nekatera slabša podjetja, ki bi morda bolj težko zmogla primerne plače. Za to bi ne bilo treba toliko milijonov, kot jih je država dala za odkup pšenice. Zagotovljeno bi bilo

s tem človeka dostojno življenje sto tisočim državljanom, medtem ko je pri žitnem režimu pomagano samo nekaj tisočim tistih, ki bi tudi brez tega ne trpeli nobenega pomanjkanja, ker imajo vojvodinski kmetje, ki imajo pšenico naprodaj, tolika posestva, da posamezni proda cele vagone pšenice. Če bi prodali pšenico tudi malo ceneje, ne bi zaradi tega stradali.

Navedeno omenjam zato, da pokažem, da je delavstvo v veliki meri samo krivo svoje usode, ker se moče zavedati svoje sile in moči, ki bi pa prišla do izraza le tedaj, če bi bili vsi delavci organizirani. Gotovo se velika večina delavstva danes zaveda, da tako ne more iti dalje. Položaj delavstva se slabša iz dneva v dan. Draginja z vsakim dnem raste, plače pa ostajajo marsikje iste, zvišajo se le tam, kjer so delavci organizirani. Ker pa po neorganiziranih podjetjih ostajajo nižje, tudi v organiziranih podjetjih iz konkurenčnih ozirov podjetje ne more zvišati plač za toliko, kolikor je porasla draginja.

V tem težkem položaju, ko gre za biti ali ne biti, se mora delavstvo predramiti. Iskati in dobiti mora pomoč tam, kjer jo sme edino pričakovati, pri samem sebi, pri svoji organizaciji, katere se mora stoodstotno okleniti. Delavstvo drugod se je že tega zavedlo. Saj smo brali v predzadnji »Delavski pravici«, da so v Slovaški, ki ima samo nekaj milijonov prebivalcev in malo industrije, krščanski strokovničarji organizirali v prvi polovici tega leta 14.203 novih članov in da šteje njihova organizacija skoro 100 tisoč članov. Sicer nam pa ni treba hoditi po zgled iz države. Poglejmo na Hrvaško, kjer se v masah organizirajo hrvaški delavci v svoji strokovni organizaciji. Organizirana je že velika večina in gredo odločno za tem, da morajo biti organizirani vsi delavci v banovini Hrvaški. Uspehi njihove organizirane borbe so veliki. V zadnjem »Hrvatskem radniku« beremo, da je bila sklenjena kolektivna pogodba za kamnolom, kjer je bila določena plača v I. kategoriji 11 din na uro, v II. kategoriji 10.50 din in v III. kategoriji 9 din. V Sloveniji imamo pa kamnolome, za katere smo imeli prejšnja leta kolektivno pogodbo ter je bila plača 25 par višja kot jo določa gradbena kolektivna pogodba. Letos pa ni bila za kamnolome sklenjena nobena pogodba in to zato ne, ker ni nič kamnolomcev organiziranih in se zadovoljujejo z dosti nižjo plačo kot je pa na Hrvaškem, čeprav so bile v Sloveniji v prejšnjih letih precej višje kot na Hrvaškem.

Navedena dejstva, še bolj pa teža življenja, ki postaja iz dneva v dan hujša, morajo zdramiti vsakega organiziranega tovariša in tovarišico iz dosedanje pasivnosti v pogledu pridobivanja novih članov organizaciji. Postati moramo ofenzivni ter organizirati kar mogoče največ neorganiziranih. To ni samo v korist tistih, ki jih bomo organizirali, marveč je to tudi nujna zahteva za zboljšanje življenja že sedaj organiziranih, da odstranijo s pota bolešt, ki jih ovira v boju. Ta bolešt so neorganizirani, ki jih je treba brezpogojno postaviti na mesto, da ne bodo v oviro, temveč da bodo pomagali tisočim, ki se borijo proti nečloveškemu kapitalizmu!

Prihodnjič bom podal navodila, kako je treba začeti z organizacijsko akcijo.

Glavni upravni odbor Borze dela v Ljubljani

V Uradnem listu banske uprave v Ljubljani z dne 11. IX. 1940 je bilo objavljeno imenovanje članov gl. upravnega odbora Borze dela v Ljubljani.

Za člane glavnega odbora so imenovani naslednji gospodje:

a) Za delodajalsko skupino:

1. Kavka Karel, stavbenik v Ljubljani; namestnik Iglič Franc, krojač v Ljubljani.

2. Bahovec Ivan, trgovec v Ljubljani; namestnik Merhar Anton, trgovec.

3. Rojina Ant., industrijalec v Ljubljani; namestnik Heinrichar Franc, lesni trgovec.

b) Za delojemalsko skupino:

1. Jonke Jože, urarski pomočnik v Ljubljani (predsednik ZZZD prip. ur.); namestnik Martinčič Alojzij, ključavničarski pomočnik.

2. Jemc Franc, tobačni delavec; namestnik Vrhovec Ernest, tobačni delavec.

3. Sušnik Stanko, ravnatelj Vzajemne zavarovalnice; namestnik Širnik Alojzij, uradnik Zadržne zveze.

S tem je ustanovljen glavni odbor in se bo tudi kmalu konstituiral.

Kar se tiče oseb, je večji del garnitura, katero zadnja tri leta opetovano srečujemo v delavskih ustanovah in ki ni pri delavstvu nič kaj dobro zapisana.

Napram glavnemu upravnemu odboru kot takemu smo pa svoj čas tudi že zavzeli stališče katerega nismo še prav nič izpremenili. Mnenja smo, da bi mogel vršiti njegove funkcije tudi upravni odbor javne borze dela v Ljubljani. S tem bi bila uprava borze dela enostavnejša in bolj prikladna za ustanovo samo. Vrh tega bi odpadli tudi stroški.

V sedanjih težkih razmerah je glavni odbor luksus, ki ga delavstvo ne potrebuje in tudi ne želi. Koristen bo samo tistim, ki vlečejo dijete. Delavstvo zahteva, da se glavni upravni odbor sploh ukine, njegovo delo pa naj se združi z delom upravnega odbora javne borze dela.

Storite svojo dolžnost

Prav vsakega izmed nas skrbi bližnja bodočnost. Cene najnujnejšim življenjskim potrebščinam rastejo od dneva v dan. Moka, ki je najvažnejša dnevna prehrana, je poskočila v ceni že toliko, da bo slovenski delavec z minimalno mezdo moral delati dve uri, da bo zaslužil za en kilogram moke, za kilogram maсти pa že skoraj ves dan, da ne govorimo o mesu in olju, ki prav tako spadata nujno k prehrani, vsaj vsakdo ve, da je postna prehrana prav tako draga. Marsikaj pa se sedaj še niti ne dobi v nakup. Le mislimo si delavca s kopico otrok in le za trenutek se ustavimo pri delavski materi in pri njenih današnjih gospodinjstvih računih. To so pravi trpin dandanašnjega časa. Pa vendarle mora ona opravljati svojo službo, saj so ji izročeni otroci v dušno in telesno oskrbo. Ko hodi človek po svetu, to se pravi le malo dalj od ljubljanske Selenburgove ulice ali pa Tivolija, in se pomudi namesto pri najnovejši modi ljubljanskih ulic, pri slovenskem delovnem človeku na deželi, potem šele vidi golo stvarnost slovenskega človeka. In ta delovni človek predstavlja najmanj 80% vsega naroda. Torej je duša slovenskega naroda ne pred bogato okrašenimi izložbami mestnih trgovin, ampak po bornih in skromnih stanovanjih in kočicah našega slovenskega delavca.

In ta slovenski narod je imel pred očmi naš pokojni dr. J. Krek. Za ta narod je Krek delal vse svoje življenje in se zanj žrtvoval. Zdravje, duhovno in telesno slovenskega delovnega človeka je zdravje vsega naroda, je njegova bodočnost in zdrava rast. Zato pa je naloga našega delavskega kršč. socialističnega gibanja, da pomagamo in ga duhovno in gospodarsko dvigamo. Zato nam ni in ne sme biti mar, kaj pravi k našemu delu meščanski človek. Tak človek ljubi le lagodje, brezskrbno življenje. Delovni človek mu služi v politiki, ali pa v organizaciji, ki je pomožni organ politike, le v toliko, da si on sam ohrani

svoje »pravice«, katere si je po »trudopolnem« delu priboril. Smer našemu gibanju pa ne daje tak človek, ampak delovni človek, ki gara od jutra do večera za svoj vsakdanji kruh. In v kolikor sta si ta dva človeka v svojih nalogah o delu za slovenskega človeka nasprotna, toliko je tudi razlike med našim gibanjem in ostalimi gibanji slovenskega naroda.

Prav je da delavec zahteva od odgovornih činiteljev, da vršijo svojo dolžnost po potrebah slovenskega delovnega človeka. Cene življenjskim potrebščinam se morajo uravnati tako, da bo lahko živel od svojega zaslužka vsak delavec, da bo vsak družinski oče lahko v polni meri skrbel za svojo družino in da bo vsaka delavska mati postregla svojim otrokom z dobro in tečno hrano. To ni le naša prošnja, to je zahteva. Delavec se mora v svoji službi zavedati svojih dolžnosti, prav tako pa tudi vsakdo drug, bodisi v gospodarstvu in v politiki. Čim težje so prilike, tem večje so odgovornosti poklicanih ljudi. Mi ne moremo in ne smemo ostati mirni, ko vidimo kako težko postaja življenje našega delovnega človeka. Zato se oglašamo ne le po svoji službeni dolžnosti kot predstavniki delovnega človeka, ampak tudi iz svojih svetovnonazornih nagibov.

Iz teh razlogov zahtevamo kot zastopniki delavstva javno od poklicanih, da nujno uredijo življenjske razmere delovnega človeka. Delavcu v naši državi pač ni po njeni bogati prirodnosti treba trpeti pomanjkanje in glad, samo razmere na gospodarskem in trgovskem polju je treba urediti tako, da bo vsak zadovoljen.

Vsem pa, ki odločajo o usodi slovenskega naroda, svetujemo, da gledajo potrebe našega človeka iz njegovega pravega stališča, to je iz slovenskih delavskih in kmečkih družin, pa nas bodo potem prav dobro razumeli. Razumeli pa tudi 80 odstotkov slovenskega naroda.

S. Z.

Vprašanje sodelovanja

Od izvestne, tako imenovane delavske strani, se je sprostilo vprašanje sodelovanja delavskih strokovnih organizacij o perečih vprašanjih prehrane in ureditve vseh ostalih razmer, ki se tičejo delavstva. Neki gospodje, ki so si namreč nadjali delavsko ime, so napravili resolucije, katere so potem servirali javnosti, seveda tudi delavski. Na podlagi teh resolucij so menili, da imajo legitimacijo, da vabijo k sodelovanju ostale delavske strokovne organizacije.

Sodelovanje delavskih strokovnih organizacij o delavskih vprašanjih je potrebno in tudi popolnoma naravno. To načelo smo vedno in povsod zastopali in ga tudi praktično izvajali. Toda sodelovanje delavskih strokovnih organizacij mora biti tako, da je v skladu z interesi delavstva, da služi podvigu delavstva, zlasti pa da služi k duhovni konsolidaciji delavstva.

Zato mora biti zabranjeno, da bi potemtakem takega sodelovanja delavstvo zavajali; da bi se hotelo potom takega sodelovanja samokontrolirati stanje, ki je bilo ustvarjeno proti volji delavstva in v njegovo škodo; da bi bile potom takega sodelovanja odobrene in potrjene metode skaznega meščanstva, ki meni, da sme prizadejati krivice, in da bo dobilo odpuščanje za te krivice le na lepo besedo ali pa na kako prijateljsko gesto. Če bi se spustila kaka organizacija v sodelovanje s takimi razmerami in pogoji, ne bi bila delavska, ampak v službi kapitala in sodobne memorale.

Kdo je bolj poklican, da vžiga v delavstvu vero v boljše čase, v pravičnejšo družbo kot svobodne delavske strokovne organizacije? Če imajo pa tako visoko poslanstvo, potem morajo delavstvo voditi stran od vsake zamočvirjenosti, tudi javne in družabne. Skrbeti morajo za čim večjo jasnost načel in za praktično delovanje po teh načelih. Ugotoviti morajo, kaj je resnica. To resnico potem razglasiti in pozvati vse, ki so dobre volje, da se brezobzirno bore za resnico. Apostol je rekel: »Le resnica vas bo osvobodila«. To me velja samo za apostolove čase, tudi za današnje.

V kakšno obleko pa bi oblačili to resnico, če bi bili tako majhni, tako

strahopetni, da bi hoteli zaradi trenutnega ugodja delati resnici nasilje in jo siliti ne le v družbo, ampak celo v sodelovanje z neiskrenostjo, z lažjo in zavajanjem!

Sodelovanje ni lahek problem, ampak je zelo odgovoren za vsako pošteno delavsko strokovno organizacijo. Tem bolj pa za nas, ki smo krščanski socialisti.

Zaradi krivičnih družabnih razmer, zaradi prevelike uslužnosti dela kristjancov napram kapitalističnemu družabnemu redu, zaradi sklicevanja nekaterikov na krščanstvo, da bi opravičili način svojega delovanja, ki ni v skladu s pravičnostjo, je velik del delovnega ljudstva nezaupen napram krščanstvu. V svoji nepoučenosti ali pa nemožnosti, da bi pravilno ocenil krščanstvo kot tako, istovetno delovanje takih ljudi s krščanstvom. S svojim delovanjem moramo pa ravno nasprotno dokazati delovnim slojem. Da namreč vse, kar delamo, delamo na notranji ukaz, ki temelji v krščanstvu. Da smo mi privrženci proletarcev in njihovi sobojevniki ravno zaradi našega krščanskega prepričanja in zaradi stremeljenja, da bi bilo naše delovanje čim bolj v skladu z našim krščanskim prepričanjem.

Če delavstvo odobrava naše delovanje, našo linijo in neizprosen boj proti kapitalizmu in vsem njegovim zaveznikom, potem se mora istočasno zavedati, da zajemamo svojo moč, svojo borbenost in svojo odgovornost edino iz našega krščanskega prepričanja. Poleg tega se mora še zavedati, da smo odločni nasprotniki zlorabljanja vere v posvetne svrhe, zlasti pa da smo odločni nasprotniki modernega farizejstva, ki se očituje zlasti v današnjem klerikalizmu.

Ker sloni naše delovanje na teh načelih in ker imamo pred očmi odgovornost za bodočnost delavstva, moremo sodelovati le s tako delavsko organizacijo, ki priznava:

1. Svobodo delavstva, da si izbira strokovno organizacijo po lastnem preudarku;

2. da priznava svobodo delavstvu, da si samo izbira vodstvo v delavskih

ustanovah potom tajnih in svobodnih volitev;

3. da stoji brezpogojno na stališču, da vodijo delavsko strokovno organizacijo delavci sami in da odklanjajo tem vsak pritisk in skrbstvo oseb in slojev, ki ne spadajo v delavsko občestvo;

K novi ureditvi minimalnih mezd

Nedeljski »Slovenec« je poročal, da je vlada pripravila torej ne že izdala, novo uredbo o minimalnih mezdah. Značilnost uredbe je v kratkem naslednja:

1. Osnovna minimalna mezda znaša 4 din na uro.

2. Ban sme to osnovno mezdo zvišati za 50% ali pa znižati za 10%. Torej more znašati minimalna mezda za pomožno osebje od 3.60 din do 6 din na uro.

3. Ta uredba stopi v veljavo 15 dni po objavi.

Za delavstvo pomeni nova uredba korak naprej, ker se je s tem zvišala njegova osnovna mezda. V kaki obliki se bo uveljavila pri nas uredba, t. j. kako se bo ban poslužil svoje pravice, bo pokazala bližnja bodočnost. Delavska zahteva je, da se določijo minimalne mezde na najvišjo možno stopnjo — po 6 din na uro.

Delavstvo bi se pa zelo zmotilo, če bi menilo, da je z novo uredbo bistveno zboljšal njegov gospodarski položaj. Upoštevati mora, da je kupna moč njegovih zaslužkov padla za 50% ali pa še več. Podjetja bodo hotela nove minimalne mezde proglasiti za maksimalne. Če se to zgodi, ne bo delavstvu napram letu 1939, nič pomagano. Zaradi tega se bo moralo delavstvo boriti še nadalje za draginjske doklade.

Z novo uredbo o minimalnih mezdah so postavljeni pred novo nalogo profesionisti in priučeni delavci. Nove minimalne mezde veljajo le za pomožno osebje. Zato bodo morali tudi profesionisti zahtevati, da se določijo minimalne mezde tudi zanje ali jih pa doseči potom direktnega pogajanja z delodajalci. Po novi uredbi je namreč podana možnost, da se določijo minimalne mezde tudi za profesioniste.

Najvažnejše je pa tole: Nevarnost

4. da je kapitalistični družabni red krivičen, da je ta red kriv težkega stanja delovnih slojev, in da je zaradi tega dolžnost delovne strokovne organizacije, da se bori proti temu redu za nov, pravičen in pošten družabni red, za tak red, ki bo postavil mesto kapitala človeka na prvo mesto.

je, da bodo pri sedanjem položaju minimalne mezde na gospodarski položaj delavstva brez učinka. Če ostane pri dosednji ureditvi našega gospodarstva, bo draginja zopet poskočila in sicer za toliko, za kolikor bodo podjetja obremenjena zaradi višjih minimalnih mezd ali pa še za več. S tem ne bi bilo delavstvu nič pomagano, možno je celo, da bi se njegov gospodarski položaj poslabšal. Gibali bi se v nekakem začaranem krogu, višjim plačam bi sledile višje cene življenjskim potrebščinam. Podobni bi bili psu, ki se lovi za svoj rep, pa ga nikoli ne ujame.

Iz tega razloga predstavlja nova uredba o minimalnih mezdah nepopolen ukrep vlade za odpravo težkega gospodarskega položaja. Dolžnost vlade je, da izda ukrepe, s katerimi bo vpeljan v naše gospodarstvo red. Cene življenjskim potrebščinam se morajo spraviti na znosno višino, poleg tega pa mora biti zajezjen dvig cen.

Dobro se zavedamo sedanjih težav. Ker se tega zavedamo, moramo biti pripravljeni tudi na žrtve. Toda te žrtve morajo biti porazdeljene pravično na vse državljane. Nikakor ne gre, da bi se bogataši zalagali prekomerno. To gre vse na račun revežev, ki nimajo sredstev in žive iz rok v usta. Z vso strogostjo je treba preprečiti špekulacijo z življenjskimi potrebščinami. Med življenjske potrebščine štejejo tudi obleko, kurivo in obuvalo. Ne najdemo razloga, zakaj so na primer nekatere vrste usnja v dobrih 14 dneh poskočile za več kot 100%. Pa to je le en primer v maravnost blaznem dviganju cen.

Upamo, da se bodo odločujoči faktorji znašli vsaj ob 12 uri in preprečili anarhijo v gospodarstvu v katero drvim z veliko naglico.

Položaj delavca!

Delavski položaj je danes, ko draginja iz dneva v dan raste, zelo obupen. Delavske plače danes ne odgovarjajo nastali draginji. Ze pred to draginjo niso odgovarjale eksistenčnemu minimumu, kaj pa sedaj, ko so se najnujnejše življenjske potrebščine, katere potrebuje delavec vsak dan, tako podražile. Veliko je družin, katere že sedaj skrbi bližajoča se zima.

Delavski položaj bi bil še bolj obupen in kritičen, ako bi ne bilo pravih delavskih organizacij, ki kolikor je v njih moči, zboljšujejo delavcu obupno stanje. A večji del delavstva še tega ne zaveda, zato organizacije ne morejo to poslanstvo v še večji meri vršiti.

Kadar so po svetu zmešnjave in prekucije, kakor se to danes dogaja, delavec to najbolj občuti. Kapitalistom pa tudi take razmere služijo v to, da polnijo svoje žepce in da še bolj gmadijo svoje dobičke.

Industrijski delavec je v zelo težkem položaju. V še težjem je pa sezonski delavec, kateri dela komaj po nekaj mesecev v letu. Koliko delavnih dni mu vzame slabo vreme.

Navedemo naj primer: Delavec ima na uro 4 din. In ta plača se že šteje med boljše. V enem mesecu naredi 192 ur, kar znese 768 din. Od tega mora plačati še socialne dajatve in razne fondе. Potemtakem mu ostane reci in piši okrog 720 din. Če ima dotični delavec otroke in ženo, potem se pa lahko mislimo, kakšno življenje živi. Na drugi strani pa je vsega v izobilju. Ali je to pravično urejeno? Ali ni to krivica, ki vpije v nebo?

Ker moževa plača ne zadostuje, da bi se družina vsaj prilično preživljala, mora žena priskočiti možu na pomoč. Tako mora žena zapustiti ognjišče in se podati v tovarno. S tem postane gorje še mnogo večje. Otroci so sedaj prepuščeni cesti. Vzgaja jih cesta, zaradi tega si lahko mislimo, kako morajo biti vzgojeni. Taki otroci ne vedo, kaj je mladost in tudi ne, kaj je lepota sveta.

Vsak, če le ima kaj sreče, se mu mo-

ra zasmiliti tako življenje, katerega živi danes v tej kapitalistični družbi delavec. Vse to ne pelje v blagostanje človeštva, ampak to lahko pripelje do

Pripomniti moramo, da bi se ne delalo tako z delavcem, ako bi se ne dal tako slepo voditi od onih, ki jim je delavec in njegov položaj deveta briga. Njim je samo, da dosežejo svoj cilj.

Delavec, spreglej in se zavedaj, da si ti tisti, ki ustvarjaš dobrine tega sveta! Zapomni si tudi, ako ne bi bilo tvojih žuljavih rok, se mora svet ustaviti.

Skrajni čas je, da se da delavcu toliko, da bo lahko dostojno preživel sebe in družino. Delavec odklanja vsako miloščino in zahteva ono, kar mu po pravici pripada in to je za pošteno delo, pošteno plačilo.

Vse tovarišice!

opozarjamo na izlet Ženskega odseka Jugoslovanske strokovne zveze, ki bo v nedeljo 29. septembra 1940 na Dobeno pri Ljubljani. Tovarišice iz kamniškega okraja se zberejo okrog pol 2 popoldne na trzinski železniški postaji, z gorenjske strani pa okrog 1 v Gamelnjah. Če bi bilo to nedeljo deževno vreme, se izlet preloži na prvo nedeljo v oktobru.

Pridite v velikem številu, da se v prosti naravi in prijetni družbi razvedrilo istočasno pa pomenimo tudi o težavah naše delavke in gojimo medsebojno tovarištvo, ki je v težkih časih nujno potrebno. Vabimo iskreno vse organizirane in neorganizirane tovarišice na Dobeno. Prav tako pa vabimo tudi tovariše, ki s nami dele bol današnjega časa, da se nam pridružijo in vidijo naše zanimanje za delavsko borbo.

Razgledi

Kakšen bo boj za Anglijo, je še vedno predmet ugibanj. Silovitost bojev v prvem odločilnem tednu ni še razčistila položaja. Letalske bitke in silno bombardiranje mest na obeh straneh ni še končno pokazalo, ali že ima kdo premoč v zraku. Navadno je tako, da ima napadalec večji izgube in težje žrtve in po prvem tednu bojev je tudi to pot tako izgledalo. Angleška obramba je bila doslej trdovratna, požrtvovalna in tehnično popolna. Ob koncu zadnjega tedna so Angleži poleg bombardiranja nemških železniških zvez ter industrijskih središč napadali z vso silovitostjo francosko, belgijsko in holandsko obalo. Ob vseh obalah nasproti Angliji so se namreč že ob začetku letalskih bojev pričele zbirati nemške ladje in številni mali čolni. Ves teden so se te večje in manjše ladje pripravljale za vkrčevanje čet, ki so se zbirale ob vsej obali. Anglija je poročala, da se nemške čete zbirajo za prevoz proti angleški obali. Obenem so se od zadnjega petka dalje začeli močni letalski napadi na vsa ta obalna mesta. Že v nedeljo pa so se pojavili glasovi, da Nemčija ne bo prevažala čet v Anglijo, marveč da bo glavni udarec zadan Angliji od Italije v Sredozemskem morju. Ker se v tej vojni dogodki razvijajo naglo, bomo najbrže kmalu vedeli, ali se bodo nemške čete res umaknile od napada na Anglijo.

Po enem mesecu pričakovanja se je pričela italijanska ofenziva v Sredozemlju. Italija je pripravila in začela napad na Anglijo v Egiptu. Napad proti Egiptu ima namen doseči suški prekop ter prerezati tako zvezo Anglije z njenimi vzhodnimi kolonijami, predvsem Indijo in Avstralijo. Obenem pa bi v primeru uspeha v tem vzhodnem delu Sredozemskega morja Italija tudi preprečila Angliji dovoz petroleja. Doslej se je Anglija z ne posebno velikimi žrtvami oskrbovala s petrolejem iz Irana in Perzije. Huda ura sedanje vojne pa se je seveda s tem približala tudi v bližino Grčije in Turčije, ki bosta mogoče kmalu postavljeni pred kake odločitve. Gotovo je, da je potek vojne v tem delu zelo odločilen za končni izid. Kakor se bo odločitev vojnih uspehov nagibala na eno ali na drugo stran, tako se bodo odločevali tudi še neodločeni nevtraleci v tem predelu. Anglija je že 10 dni pred italijansko ofenzivo objavila, da ima v tem delu Sredozemlja tako veliko brodnj, kot ga doslej še nikdar ni imela.

Med Grčijo in Italijo se razmerje ni še nikakor razčistilo. Napetost, ki je nastala ob priliki mekih obmejnih in-

cidentov ob albanski meji, se ni polegla. Razčiščevanje medsebojnih sporov je Italija odložila na čas, ki se bo zdel Italiji ugodnejši in varnejši. Zatenkrat bi nameram Italije in Nemčije ne odgovarjajo, da bi se kak spor na Balkanu razvil v vojno prizorišče.

Vpliv Nemčije sega do Črnega morja, so izjavili voditelji Železne garde v Romuniji. Notranjepolitični razvoj po razkovanju Romunije je prišel pod vodstvo prijateljev Italije in Nemčije. General Antonescu je po odhodu kralja Karola iz države proglasil diktaturo. V vladi so zastopani najvplivnejši člani železne garde, ki je stalno zastopala stališče, da se naj Romunija nasloni na zunanjo politiko osišča Rim-Berlin. Podpredsedstvo vlade je prevzel voditelj garde Horia Sima. Vendar notranjepolitični razvoj v Romuniji še ni dokončan, dokler niso voditelji najmočnejšega kmetijskega gibanja rekli zadnje odločitve ali pa bili v eventualnih notranjih sporih poraženi. Voditelj kmetov Maniu bo svoj vpliv porabil proti temu, da popolnoma zavlada narodno socialistična železna garda. Notranjepolitični razvoj pa je seveda odvisen od razvoja zunanje-političnih dogodkov na Balkanu.

O preokretu v ruski zunanji politiki se zadnji čas mnogo razpravlja. Listi poudarjajo, da pri delitvi Romunije z Madžarsko Rusija ni bila vprašana za svet. Tako nemški kot romunski listi so zapisali izjave vodilnih mož osišča, da je Nemčija sedaj s svojim vplivom prišla na obale Črnega morja. Tudi Turški listi so to poudarili. Rusija se glede tega ni izjavila. Tudi še ni naši javnosti znano, kakšen odgovor pripravlja na trditve Nemčije, da spada Romunija pod nemško vplivno področje. S strani ruskih odgovornih politikov je zadnji čas zavladal molk. Pač pa so se že z več strani pojavili glasovi, da bo komisar za zunanje zadeve Molotov dobil naslednika. Sprememba v zunanjih ministrstvih pa navadno vedno pomenja tudi spremembo smeri zunanje politike. Zabeležiti je treba tudi posvete, ki jih je zadnje tedne imela Rusija z Ameriko in Anglijo. Čim hitreje bodo odločitve v sedanji vojni, tem hitreje bodo tudi odločitve pri vseh državah, ki še niso udeležene v sedanji vojni. Vojna zavzema vedno širša področja. Iz Evrope se pripravlja požar nad Azijo in nad Ameriko. Kadar se zadnji požar razširi, bo prišla odločitev tudi še za ostale države, ki danes še lahko igrajo vlogo opazovalca ter hranijo svoje moči, ko jih morajo drugi že izčrpavati.

Mariborsko tekst. delavstvo v boju za svoj obstanek

Strokovna zveza tekstilnega delavstva je zaradi izredno težkega položaja, ki je v tekstilni industriji nastal zaradi pomanjkanja surovin, kakor tudi zaradi nastale druginje, odredila, da se vršijo seje zveze v središčih tekstilne industrije. Na podlagi tega sklepa se je seja vršila v Kranju, v soboto 14. septembra pa v Mariboru. Sejo je vodil predsednik strokovne skupine tekstilnega delavstva tovariš Kenc. Udeležba je bila dobra, kar je znak, da se je v Mariboru pričelo gibanje za organizirano borbo. Seje so se udeležili delavski in organizacijski zaupniki skoraj iz vseh mariborskih tekstilnih tovarn.

Kot zastopnik centrale JSZ se je seja udeležil strokovni tajnik Pestotnik iz Ljubljane, ki je navzočim pojasnil, da je v sklepu JSZ strokovna zveza tekstilnega delavstva, katere namen je, da rešuje bistvena vprašanja tekstilnega delavstva, kakor to delajo druge zveze: rudarska, kovinarska itd. Namen zveze je, da vsa vprašanja rešuje na mestu, koder industrija obratuje, da morejo delavci iz posameznih tovarn tem natančneje iznesti potrebne zahteve, na podlagi katerih se naj naredijo potrebni sklepi. Zaradi težav, ki so za delavstvo nastale, se je delavstvo v posameznih tovarnah pričelo gibati, vendar brez stvarnega načrta, ker je brez organizacije in zaradi tega brez vodstva. Nadalje je obrazložil akcijo, ki so jo započele strokovne organizacije za čim hitrejšo pomoč delavstvu. V ta namen se je vršila na banski upravi v Ljubljani konferenca, na kateri je delavska delegacija predložila »Zvezi tekstilnih delodajalcev« zahteve tekstilnega delavstva. Delo-

dajalska delegacija, ki sta jo zastopala predsednik Kavčič in generalni tajnik dr. Golja, sta izjavila, da v načelu sprejemata zahteve delavstva, vendar morata o tem zaslišati še člane, ki se pa po večini nahajajo po trgovskih poslih pri nakupu bombaža. Zaradi tega je bila konferenca informativnega značaja, ki se bo pa nadaljevala. Akcija je započeta, imela bo pa le toliko uspeha, v kolikor jo bo delavstvo samo podprlo. Ta bo pa samo takrat uspešna, kadar bo delavstvo organizirano.

Po poročilu tajnika Pestotnika so tovariši zaupniki iz posameznih tovarn poročali o dejanskem položaju. Razvila se je obširna debata, v katero so posegli prav vsi. Enoglasno je bilo mnenje, da je potrebno, da se prične z organiziranim delom po posameznih tovarnah. Na podlagi debate se ugotovi, da je potrebno sistematično delo v vsaki posamezni tovarni. Zato je pa potreben močan in dobro izvežban kader organizacijskih zaupnikov. V ta namen se bodo vršili razgovori tovarišev iz posameznih tovarn v svrhu smernic za nadaljnje delo. O vsem se bo pa poročalo Strokovni zvezi tekstilnega delavstva, od koder bodo tovariši tudi dobivali potrebna navodila. Položen je temelj organizatoričnemu delu. Tovariši, potrebna je še samo volja do dela, kakor tudi odločnost. Naleteli bomo namreč na vse mogoče ovire. Treba je pa vztrajati, ker le na tak način je mogoče voditi borbo.

Istega dne se je vršil tudi sestanek tekstilnega delavstva za tovarno Docktor in drug, ki je sprejelo naslednje zahteve:

1. Zaradi visokega porasta druginje je kupna moč delavskih plač padla tako zelo, da je resno ogroženo najskromnejše preživljanje delovnih slojev, ker so cene porasle posebno tistim življenjskim potrebščinam, ki jih delavec najbolj rabi za svoje preživljanje. Porast cen tem življenjskim potrebščinam znaša nad 50% od septembra lanskega leta. Zato zahteva delavstvo, da se delavske plače spravijo v sklad z dejanskim porastom cen življenjskih potrebščin. Delavstvo je do te zahteve po vseh pravicah upravičeno in tudi od te zahteve ne bo odstopilo. Oblast pa naproša, da pri tem meznem gibanju stoji na strani delavstva.

2. Ker delavstvo zaradi pomanjkanja surovin ni polno zaposleno, je dolžnost podjetja, da delavstvu nudi pomoč v obliki dejanskega zaslužka za izgubljeni delovni čas. Podjetje je dolžno to storiti, ker je bilo ravno delavstvo tisti faktor, ki je v času polnega obratovanja največ doprineslo za dober razvoj in obstoj podjetja. Istočasno naproša in zahteva, da se prizadetim odpuščenim delavcem in onim, ki delajo v skrajšanem delovnem času, dodeli podpora iz bednostnega fonda, ki ga upravlja kraljevska banska uprava, ker je ravno tekstilno delavstvo v času polne zaposlitve največ v ta fond prispevalo. Tudi je zahteva delavstva, da se bednostni fond v bodoče upravlja v namene, za katere je bil ustanovljen.

3. Delavstvo zahteva, da se prvenstveno ob zopetni upostavitvi normalnega obratovanja zaposli vso ono delavstvo, ki je zaradi pomanjkanja dela bilo odpuščeno.

4. Delavstvo nikakor ne more mirno gledati, kako se v oddelku predilnice demontirajo stroji, ker stoji na stališču, da je ono potom svojega marljivega dela in nezadostnega zaslužka največ doprineslo k povečanju obrata. Iz socialnih ozirov ima delavstvo popolno pravico do strojev, ker si z njimi služi svoj vsakdanji kruh in mu te pravice nihče ne more odvzeti. De-

lavstvo se obrača na pristojno oblast, da v tej zahtevi delavstvo podpira s tem, da pri kraljevski banski upravi v Ljubljani in kraljevski vladi v Belgradu stori vse, da se čimprej izda uredba z zakonsko močjo in z njo prepreči selitev naše industrije na jug.

5. Delavstvo poudarja, da odvraca od sebe vsako krivdo in odgovornost za dejanja, ki bi bila v podjetju izvršena z namenom, da se uničijo stroji, surovine itd.

6. Oblast naj čimprej skliče anketo zastopnikov posameznih okoliških občin, obrtnih in trgovskih združenj ter zastopnikov strokovnih organizacij, na kateri bi se sprejeli sklepi za čim hitrejšo pomoč tekstilnemu delavstvu.

7. Ker je Maribor kot obsejno mesto izpostavljeno raznim tujim vplivom in propagandi, posebno še v času, ko se delavstvo zaradi pomanjkanja surovin odpušča, je nujno, da oblast stori vse, da se to prepreči. Zato naj na vse merodajne kroge vpliva, da se uvoz bombaža pospeši v taki meri, da bo industrija normalno obratovala in da bo delavstvo v polni meri zaposleno.

8. Dolžnost oblasti je, da z energičnimi ukrepi zaustavi porast druginje. Delavstvo zahteva, da navijalce cen in razne spekulante, ki hočejo današnji položaj izkoristiti za sebe, najstrožje kaznuje.

9. Nujna je izprememba »protidraginskih odborov«, ker ti odbori niso sestavljeni iz konsumentov — potrošnikov. Posledica dosedanjega delovanja teh odborov je zvišanje cen življenjskim potrebščinam, kar ni v skladu z namenom ustanove, še manj pa v skladu z življenjskimi interesi delovnega ljudstva.

Delavstvo pooblašča svojo delegacijo in strokovno organizacijo, da sprejeto spomenico predlože pristojni oblasti, katero prosijo, da njegovo akcijo podpre. Poudarja, da od svojih zahtev ne bo odstopilo in da bo skupno pod vodstvom strokovne organizacije svojo borbo vodilo toliko časa, dokler se življenjski položaj temeljito ne izboljša.

Do naših krajev

Kočevje

V nedeljo, dne 22. septembra 1940 se bo ob 9 dopoldne v prostorih gostilne Beljan v Kočevju vršil sestanek tekstilnega delavstva naše krajeve skupine. Na tem sestanku se bomo pogovorili o predstojemčem meznem gibanju. Zaradi druginje, ki raste iz dneva v dan, smo namreč primorani pomovno zahtevati zvišanje plač. Brez skupnosti in organizacije pa, kakor smo že doslej videli, ta stvar ne gre. Zato vsi v organizacijo, pa tudi na sestanku, da naša vprašanja rešujemo skupno. Pride tudi zastopnik centrale JSZ iz Ljubljane.

Bled

Gradbeni delavci, zaposleni pri raznih podjetjih na Bledu, smo se odločili, da se organiziramo in to pri Jugoslovanski strokovni zvezi. Da naše delo pravilno organiziramo in se upoštevamo z našimi pravicami in dolžnostmi, se bo v nedeljo, dne 22. septembra t. l. ob 10 dopoldne vršilo v prostorih hotela Petram-Milno na Bledu zborovanje, na katerem bo poročal o organizaciji, kakor tudi o kolektivni po-

Nove cene moki v naši banovini

Po novi odredbi bana dravske banovine znaša v prodaji na drobno cena bele moke 9 din za 1 kg; krušne moke pa 5 din za 1 kg.

K tej ceni moramo ugotoviti, da je delavstvo ne bo zmoglo, niti tedaj ne, če se izvede nova minimalna meza 100%. Cene nujnim življenjskim potrebščinam bo treba brezpogojno znižati. Če ostanejo na sedanji višini, potem bo moralo delavstvo tako omejiti svoje izdatke za hrano, da bo stradalo. Tega pa ne zasluži, saj ustvarja dobrine, ki omogočajo življenje državi in družbi. Kdor dela, mora vsaj toliko zaslužiti, da se bo lahko vsak dan do sita najedel.

Zaradi tega upamo, da niso zgoraj navedene cene moki dokončne, da se bodo spremenile v najkrajšem času. Pri tem se bo pa moralo upoštevati, da krušna moka ne sme presegati cene 5.50 din za 1 kg, bela pa ne 5 din.

godbi za gradbeno delavstvo, zastopnik JSZ iz Ljubljane. Vsi tovariši gradbeni delavci vabljani, da se tega zborovanja polnoštevilno udeležite. Le v skupnem delu in skupnosti je naša moč in rešitev.

Dol pri Ljubljani

V nedeljo dne 22. septembra 1940 se vrši ob pol 5 popoldne v gostilni »Lenček« v Klečah sestanek članov skupine Dol. Ker gre za ureditev našega nadaljnega dela, se sestanka vsi gotovo udeležite. Na sestanku bo centralo zastopal tov. Grošelj.

Šmartno ob Dreti

Ker se sestanek, ki je bil napovedan za 15. september, zaradi nepredvidene zapreke ni mogel vršiti, se bo vršil mesto tega sestanek v nedeljo dne 29. septembra 1940 ob pol 2 popoldne pri Rojtnu v Šmartnem ob Dreti. Ker so sedaj odstranjene ovire, se bo sestanek prav gotovo vršil in prosimo, da se ga udeležite vsi člani in da povabite na sestanek tudi delavce, ki še niso člani.

Ljubno

Tovariši, spet so dovoljeni članski sestanki. Zato se bo vršil skupni sestanek vseh žagarskih delavcev dne 29. septembra 1940 ob 2. uri popoldne v gostilni »Pri Potniku« Okonina, kjer bo poročal zastopnik JSZ o vseh prejetih vprašanjih. Udeležba je strogo obvezna.

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva c. 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon šte. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

List urejuje in za njim odgovarja Tone Fajfar v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice«. Srečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadržna tiskarna r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejec)